

Nyíri Kristóf

AZ INTERNET ISMERETFILOZÓFIÁJA ÉS GYAKORLATA

Előhang

A 2001. évi kecskeméti tudomány napi konferencián elhangzott előadások írott változatainak most megjelenő füzére világosan mutatja, hogy az internet témájára irányuló filozófiai gondolkodás – vagy tágabban: a hálózott, interaktív multimediális kommunikáció problematikájával foglalkozó társadalomtudományi kutatás – Magyarországon immár nagykorúvá vált. Túllépett a felszínes általánosítások, a sarkított tézisek, az első olvasmányélmények és a gyakorlattal való találkozás első kalandjainak fázisán: tematikájában gazdag, megközelítésmódjában sokoldalú, következtetéseiben eredeti és kiegyensúlyozott.

A honi kutatás mostanára teljes alapossággal feltérképezte és mély elemzésekkel bővíti a társadalomtudományi reflexió ama vonulatát, amely a kommunikációs technológiák történeti változásainak a megismerés, a tudás szerkezetére és tartalmára gyakorolt hatásával foglalkozik. A konferencia előadói közül *Pléh Csaba* a külső emlékezeti hordozók – az írás, a képi reprezentációk – és a mentális architektúra alakulásának kapcsolatait vizsgálja, rámutatva arra a váratlan megfelelésre is, amely a konnekcionista kognitív elméletek szerint a világháló rendező – vagy rendezetlen – elvei és az emberi belső világ szerkezete között fennáll. *Kondor Zsuzsanna* azt a szerepet vizsgálja, amelyet az írásbeliség az európai tudomány sajátosságainak kialakulásában játszott, utalva ama sajátosságok *Heideggernél*, *Wittgensteinnél* – s persze a magyar *Hajnal Istvánnál* – megfogalmazódó kritikájára, s ezek fényében arra is, hogy a tudomány világában az új kommunikációs technológiák által lehetővé tett vagy kikényszerített változások éppenséggel élet és gondolkodás nagyobb harmóniája felé mutathatnak. Hogy ez a harmónia a ma és a holnap magyarországi tudományosságában valósággá válhasson, ahhoz persze, mint *Fábri György* hangsúlyozza, a honi kutatási intézményekben tudatos változtatásokra lesz – vagy volna – szükség. Hiszen alapvető pontokon alakul át, mondja *Fábri*, a tudományművelés funkcionálitása. Csökken a nemzeti keretekben szervezett felsőoktatás és kutatás jelentősége, de fellazulnak a diszciplináris határok is.

Vagyis a kommunikáció technológiájának átalakulása csak lehetőségeket és kihívásokat jelenít meg; önmagában nem hoz létre társadalmi változásokat. Az emberi tudatosság és akarat elemei itt sem iktathatók ki. Ebben az értelemben beszél *Fábri* arról, hogy az internet világában való szerepvállalás, a magyar nyelvű tartalom gazdagításának munkája nemzeti értelmiségi funkció. Ebben az értelemben mondja *Csatári Bálint* és *Kanalas Imre*, hogy intézményi és politikai erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy a háló áldásait ne csak a földrajzi és hatalmi centrumok élvezhessék; ebben az értelemben állapítja meg *Kumin Ferenc*, hogy a fokozott internetes közéleti aktivitás elsősorban nem az infrastruktúra állapotán, hanem a potenciális résztvevők által képviselt humán tőkén múlik; ebben az értelemben vezeti be *Mester Béla* a polimediális kommunikáció fogalmát: nem a médium az ágens, mondja, hanem a médiumok között közlekedni képes s ezáltal hatalommal bíró ember; ebben az értelemben elemzi *Babarczy Eszter* a médiaipar változásait, aláhúzza, hogy a tartalomszolgáltatásban a technikai újdonság lehetőségei másodlagosak a tartalom újszerű megközelítéséhez képest; s ebben az értelemben ösztönzi jelen előhang írója az írástudókat arra, hogy vegyenek részt az információs társadalomtól a

mobil tudásközösség felé vezető út építésében. A közösségi lét a globalizálódó világban nem elsorvad, hanem éppenséggel új értelmet nyer: *Sándor Klára* a nyelvész szemszögéből világít rá a globalizáció regionalitást erősítő, a tényleges vagy virtuális helyi közösségeket építő hatásaira. Csatári Bálint és Kanalas Imre utalnak arra, hogy Kecskemét közvéleménye lehetséges és alapvetően fontos városfejlesztési irányynak tartja az intelligens, digitális, iskola-város funkció céltudatos és egymásra építkező programjait. Azt gondoljuk, hogy a mostani konferencia ezen építkezéshez is hozzájárulhat.

Világosság
2002/8–9

Nyíri Kristóf:
Az internet
ismeretfilozófiája
és gyakorlata